

KIS-763 – Notennoù gramadeg VI¹ – An troadelloù verbel

(GE – 09 07 02)

Troadell verbel, pe *verb troadellek*, a reer eus ur furm gemplezh o c'hoarvezout eus ur skorverb orek pe anorek hag un anor. Argerzh ar verb troadellek zo hini an anor, ar skorverb o talvout pe da arbouezañ an argerzh pe d'e spizañ a-geñver gant an amzer, an arvez, ar moz, an od.

Notomp diouzhtu e c'hell an darn vuiañ eus ar skorverboù bezañ arveret ivez evel verboù argerzhek. Sk. “*dont da vezañ*” (un argerzh hepken, *dont* zo skorverb) ; “*dont da welout*” (daou argerzh).

Greomp un trosell war an troadelloù verbel boas e brezhoneg.

TROADELLOU VERBEL ARBOUEZAÑ

An daou skorverb a reer ganto an aliesañ zo *ober* ha *bezañ* :

~ *ober* a arverer gant an holl verboù : “*debriñ a ran bara*”, “*bezaff a-ra da neuz en façon vn bleuzuen*²” (M. 175, in GIBR. p. 239) ; ar pennanor argerzhek o tont da ambilh, ar skorverb *ober* o tont d'e heul zo ereet outañ dre ar skorell *a* ; klokaennoù ar pennanor argerzhek a vez a-wechoù ensoc'het etrezañ hag ar skorverb : *debriñ bara a ran* ;

~ *bout* (*bezañ*) a goubler gantañ e unan : “*beza ez eus ur miz aba edos-te o prezeg*” (RS. p. 304, *ibid.*) ; dav avat *ober* anv eus ur forc'hellegezh a c'haller deskrivañ evel henn : *a*) an argerzh zo kenkoulz all hini ar verb orek, *b*) ar pennanor a baouezer kenkoulz all a ambredañ evel argerzhek evit reiñ dezhañ arc'hwel ur skorverb, *c*) ar verb orek, na intenter mui evel skorverb kantet en orioù *bout*, a erlec'hier nep verb all outañ : “*bezaff en deus Doe ... cargazou*” (M. 2359, *id.*), “*bez ez ouzout ervat emañ da sort etre va daouarn*” (FG. p. 21), “*beza e tleomp*” (IN. p. 203, *id.*), “*bez' e kouezh*

¹ Sl. KIS-677, -678, -687 e La-13, KIS-739, -740 e La-15.

² Er bommoù tennet eus *Geriadur istorel ar brezhoneg* e tegemeran ar skrivadoù evel m'o c'haver el levr-se, eleze ar ger studiet e skrivadur an oberenn orin, ar gerioù all e skrivadur unvan ar c'hrennvrezhoneg pe ar brezhoneg bremañ (sl. GIBR. pp. 11-12).

glav” (YBRB. p. 391). Ar skorell etre *bout* pennanor ha *bout* orek zo e pe a : “*beza ez oa en ur serten gwilajenn ur peizant paour*” (RS. p. 296, *id.*), “*bezan a zo bet trubuilhoù er bed-mañ*” (BD. 729, *id.*), “*bout a zo meterion hag a laosk ...*” (EST- p. 26, *id.*), “*bout zo serten tud...*” (MG- p. 9, *id.*), “*bez' ez eus kalz tud hag a lavar...*” (YBRB. *id.*); ar skorell etre *bout* pennanor hag ur verb orek diforzh zo e : “*beza e tle bezañ etre daouarn ar soudarded*” (EMG. p. 224, *id.*), sl. skouerioù all a-zioc'h.

Verboù all a goubler ganto o unan :

~ *gallout* : “*gallout a guellot ... scriuaff ho pechedaou*” (Mc. p. 38, in GIBR. p.918); “*gallet a ellet krediñ ez eo gwir kement-se*” (JV.II 235, *ibid.*); “*gallout a c'haller ivez lazhañ ar c'hleñved a c'hiz all*” (KLBD. p. 83, *ibid.*);

~ *gouzout* : “*goud a on ervat e vo ret ... dimp en em guitaat*” (JV.II 437, GIBR. p. 1036); “*je sais (très bien) goùt zou)t a ouzon*” (VALL. p. 678), “*gouzout a ouzon ervat e vo ret din divroañ*” (GBAHE. p. 556);

~ *rankout* : “*rankout a rankan mont*” (GBAHE. p. 1089);

~ *dont* : “*donet a duy bras ha bihan*” (N. 291, in HMSB 250);

~ *mont* : “*mont a ya mat ?* (teodyezh).

Hevelep arbouezadur dre goublañ ar verb gantañ e unan ha, ledan-oc'h, dre goublañ ar verb gant ur pennanv deveret a ve un aspadenn eus an henyezhoù. Er Bibl eo boutin ar pleg, hag eñ diverket en troidigezhioù — nemet en droidigezh c'hallek hogos diarlenn gant André CHOURAQUI : “*Moshè va et parle ces paroles à tout Israel. Il leur dit : ...*” (*Adlez. 31, 1-2*¹). Soñj 'm eus eus an doare ma tegase va zad kozh an dijustelloù : “*Devine devinaille*”, troienn a adkaver gant MALMANCHE : “*Divun un divunadenn*” (*Ar Baganiz, Gwalarn 34-35, p. 42*).

Hag ur roud eus ar pleg-se ne gavfed ket ivez gant an diegi en deus ar brezhoneg oc'h arverañ ar verboù trazeat hep reiñ dezho ur glokaenn amkan : *debriñ boued, evañ ur banne*, h.a. ? Diwar vont e rin anv eus an aters a rae LM ouzhin nevez 'zo (01 07 02) : “*Dibunañ : hag e arverañ*

¹ Bet troet er Vulgata : “*Abiit itaque Moyses, et locutus est omnia verba hæc ad universum Israel, et dixit ad eos : ...*”, e King James Version : “*And Moses went and spake these words unto all Israel. And he said unto them, ...*”, en Traduction Œcuménique : “*Puis Moïse vint adresser ces paroles à tout Israel. Il leur dit : ...*”, en *Ar Bibl Santel* (1897) : “*Ha Moizez a ieas, hag a lavaras da holl Israel ar c'homzoù-mañ : ...*”, e troidigezh An Tour Tan (1980) : “*Hag ez eas Moshe da lavarout an traoù-mañ da holl Israel. Lavarout a reas dezho : ...*”

hep renadenn a c'haller evel ar galleg *réciter* ?” Lavarout *dibunañ un dibunadenn, redek ur redadeg*, h.a. ? Perak ket ? Greomp diouzh boazioù an hendadoù enta, met forc'homp diouto pa gavomp bravoc'h, skañvoc'h e ober. Lavaromp e lakaer ur bugel da lenn, da jediñ, da zibunañ... hep krediñ omp endalc'het da reiñ klokaennoù amkan d'ar verboù-se.

TROADELLOU VERBEL AMZEREL

An troadelloù verbel arveret evit loañ an argerzh en amzer a gaver ezrevellet e lec'h all¹ ha despizet evel o verkañ ar c'houlz, eleze keñver an argerzh gant amzerelezh un argerzh all ; ne roin amañ nemet un alberz anezho e rezh un nebeut skouerioù :

“*Evañ a raen pa 'm boa debret.*” Verb argerzh : *debriñ* en adanor ; skorverb : *devout* en eilgevor ; ar verb troadellek *'m boa debret* a verk ar c'houlz amdremenet kent e-keñver an amzer merket gant verb (troadellek ivez, dre ar skorverb *ober*) ar bennlavarenn. Ar verb argerzh, pe verb rez, zo ar parzh eus an droadell a vuk dezhañ an divoud (*me*) hag a c'hell kaout klokaennoù (*merenn*, da skouer) ; en ebeb, ar skorverb, evitañ da reiñ stlenn eus an divoud, an amzer, h.a. dre benn ma 'z eo orek (*'m boa*), ned eo ket bukenn an divoud ha n'emañ ket en araez da gaout klokaennoù — ur verb yevet eo ; merzhout a reer ivez ez eo gwaret e ster evel ma test ar rikladur a stader etre kemeradurioù *devout* en div lavarenn : “*bara 'm eus*”, “*bara 'm eus debret*”.

“(*Bremañ*) *emaon o paouez debriñ.*” Verb argerzh (rez, bukenn an divoud) : *debriñ* er pennanor ; skorverb kentañ : *bout* er bongevor leel ; eil skorverb (yevet outañ an hini kentañ) : *paouez* er pennanor skorellet gant an araogenn *o* (*uzh*) ; hevelep verb troadellek kemplezh a verk ar c'houlz bremañ neskent e-keñver an amzer merket gant ar bongevor er skorverb (pe gant an adverb *bremañ*). Elfennañ a reer ivez ar verb troadellek *emaon o paouez* e unan evel skorverb yevet ouzh ar verb argerzh *debriñ*.

“(*Bremañ*) *emaon o vont da zebriñ.*” Verb argerzh : *debriñ* er pennanor skorellet gant an araogenn *da* ; skorverb kentañ : *bout* er bongevor leel ; eil skorverb (yevet outañ an hini kentañ) : *mont* er pennanor skorellet gant *o* (*uzh*) ; verb troadellek kemplezh o verkañ ar c'houlz bremañ nesgoude e-keñver an amzer merket gant ar bongevor er skorverb (pe gant an adverb *bremañ*). Elfennañ a reer ar verb troadellek *emaon o vont* evel skorverb yevet ouzh ar verb argerzh *debriñ*.

¹ SI. SADED, *Kentelioù Yezhadur*, Yad-0 / 8, 5.K. ; *Dornlevr krennvrezhoneg*, pp. 16-17.

TROADELLOU VERBEL ARVEZEL

An arvez zo keñver argerzh ar verb gant e amzerelezh, o sellout pe ouzh prantadelezh an argerzh (hervez ma verker an derou, ar c'hreiz pe an diwezh anezhañ), pe ouzh ar badelezh anezhañ (hervez ma 'z eo berrbad, hirbad, arstalek, spanaennek pe kendegouezhek), pe ouzh an aliested anezhañ¹. Un nebeut skouerioù :

“*An den yaouank a stagas da bediñ*” (SKRS. p. 105, in GIBR. p. 2944). Verb rez (argerzh) : *pediñ* er pennanor skorellet gant an araogenn *da* ; skorverb : *stagañ* o verkañ an arvez enkerzhel. War wel e teu ar gwaradur ster o c'hoarvezout dre berzh ar yevadur mar keñveriomp ouzh ar frazenn a-zioc'h ar frazenn-mañ : “*Mont a ran da staga anezhi ouzh ar wezenn*” (LLB- 1300, *id.*) a zo *stagañ* enni verb argerzh, rez.

“*Echuiñ skrivañ ur romant*” (GBAHE. p. 411). Verb argerzh : *skrivañ* er pennanor ; skorverb : *echuiñ* o verkañ an arvez ezkerzhel. Notomp n'eus koulz lavaret gwaradur ster ebet etre *echuiñ* arveret evel skorverb, yevet, hag arveret evel verb argerzh, rez : kenster d'ar bomm a-zioc'h eo hemañ : “*echuiñ skrividigezh ur romant*”, ken, en degouezh, ez a furmek ar c'hemm etre verb yevet ha verb rez ha daou hent ken kantrat an eil hag egile zo evit o elfennañ, pe : *echuiñ* skorverb, yevet, *skrivañ* verb rez, *ur romant* klokaenn amkan *skrivañ*, pe : *echuiñ* verb rez, *skrivañ ur romant* (= *skrividigezh* *ur roman*)

t

) klokaenn amkan *echuiñ*.

Ur skouer evel houmañ diwezhañ a zegas d'un argraf o rannañ ar c'hramadegourion, a zo tresañ ar vevenn etre an troadelloù verbel (Gl. *périphrases verbales*) hag ar c'hefbedoù verbel (*syntagmes verbales*). Hogen, mar daveer d'an despizadur roet gant SAUSSURE d'ar c'hefabad (ar c'hediadur eus div pe lies unvez yezh kenheuilh e steuñvenn ar gomz¹) e ranker ober eus an troadelloù verbel ur spesad eus ar c'hefbedoù. Dezverkoù an droadell verbel zo : a) yevadur ur skorverb ouzh ur verb rez, b) gwaradur ster ar verb arveret evel skorverb — yevadur ha gwaradur o vezañ peurliesañ daou arvez eus an un devoud ; hag int bras pe vrasoc'h, ez amparont ar c'hemm etre ar c'hefbedoù verbel troadellek hag ar c'hefbedoù verbel eeun. Hevelep

¹ Sl. SADED, *id.*, Yad-0 / 7, 5.A. ; *Dornlevr krennvrezhoneg*, p. 15.

² Skouerioù all a zislank etre modoù diseurt a elfennerezh a gaver e SADED, *id.*, Yad-3 / 15-16, ma keveneber “elfennerezh parzhiadel” hag “elfennerezh frammadel” ar verb *devout*.

¹ Sl. KIS-531, La-11, pp. 155 hh.

ilrez a laka war wel an amgevazas eo daourummañ ar skorverboù etre *verb skoazell* ha *verb damskoazellañ* evel ma ra yezhadurioù 'zo² diwar skouer Gl. *verbe auxiliaire, verbe semi-auxiliaire*.

TROADELLOU VERBEL MOZEL

Ar moz a verk savboent an eztaoler e-keñver an argerzh hervez ma ergan an argerzh evel c'hoantaet, rediet, amkanet, aotreet, h.a. (moziou arwante) pe evel diogel, arvarek, gwirheñvel, bezus, h.a. (moziou arvestel). Un ezrevell glok eus ar moziou a gaver e lec'h all³. Skouerioù :

MOZIOU ARVESTEL

“*Suksediñ a dlean*” (BD. 899, in GIBR. p. 619). Verb rez : *suksediñ* er pennanor ; skorverb : *dleout* er bongevor o verkañ ar moz diogeliñ diaweladel. Notomp ar gwaradur ster etre *dleout* verb yevet ha *dleout* verb rez dre geñveriañ gant ar frazenn : “*Pegement a zlean deoc'h ?*” (GBAHE. p. 376).

“*Dorioù ar sal a hañvale bezañ en aour fetis*” (HUMA. p. 10, in GIBR. p. 1171). Verb rez : *bezañ* er pennanor ; skorverb : *hañvalout* en eilgevor o verkañ ar moz arvariañ beziadel. Notomp ar gwaradur ster etre *hañvalout* verb yevet ha *hañvalout* verb rez dre geñveriañ gant ar frazenn : “*Ha c'hwi a garfe hañvalout ouzh ar re-se ?*” (DIHU- 1909 p. 134, in GBAHE. p. 604).

“*Warc'hoazh e tlefec'h gwelet anezhañ*” (GBAHE. p. 377). Verb rez : *gwelout* er pennanor ; skorverb : *dleout* en eilragor o verkañ ar moz arvariañ diaweladel.

MOZIOU ARWANTE

“*Me a garfe lenn al levr-se*” (YBRB. p. 171). Verb rez : *lenn* er pennanor ; skorverb : *karout* en eilragor o verkañ moz arwante an hetiañ. Anadiañ a ra ar gwaradur ster etre *karout* verb yevet ha *karout* verb rez evel m'en kaver er frazenn : “*An dud amañ a gar Doue hag ar roue*” (GBAHE. p. 685).

“*Fellout a ra d'he zud he dimeziñ*” (YBRB. p. 172). Verb rez : *dimeziñ* er pennanor ; skorverb kentañ : *fellout* er pennanor ; eil skorverb : *ober* yevet ouzh an hini kentañ. Elfennañ a reer ivez ar verb troadellek *fellout a ra d'he zud* (an divoud o vezañ merket gant ar glokaenn *d'he zud*) evel skorverb yevet ouzh ar verb argerzh

² Sl. YBRB. pp. 170-171. Neoazh e ra F. KERVELLA anv eus “ar verboù o devez an dalvoudegezh skoazellañ kreñvañ”, o taveiañ ent empleg d'un dereziadur.

³ Sl. SADED, *id.*, Yad-0 / 4-6, 4. ; *Dornlevr krennvrezhoneg*, pp. 12-14.

dimeziñ hag o verkañ moz arwandel ar youliñ. War wel e c'haller lakaat ur gwaradur ster etre an arver-se eus *fellout* hag an arverioù anezhañ dre geñveriañ gant ar frazennoù : “*Fellet he deus*” “Elle a manqué à son honneur” (GREg. p. 117), “*Dek lur a fell d'ober mil*” (teodyezh).

“*Mervel a ranko an holl dud*” (YBRB. p. 172). Verb rez : *mervel* er pennanor ; skorverb : *rankout* o verkañ moz arwandel ar retvez. Mar keñverier kemeradurioù *rankout* er frazenn-se hag en ur frazenn evel : “*Eizh den a ranker evit echuiñ al labour-mañ*” (GBAHE p. 1089), e stader ez eo damgevatal an daou gemeradur eus *rankout* : emañ keal ar retvez bezant en daou. Hag ober a c'haller anv a waradur ster ?

“*Hag ober a c'haller anv a waradur ster ?*” (frazenn diwezhañ ar c'hevarad kent). Verb rez : *ober* er pennanor ; skorverb : *gallout* o verkañ moz arwandel an aotren. Er frazenn-se end-eeun n'eus ket lec'h d'ober anv a waradur ster o vezañ ma talvez *gallout* da skorverb hepken bepred. Merkomp koulskoude ez arverer etre ar verb rez *ober* hag ar verb yevet *gallout* an hevelep skorell *a* hag etre ur glokaenn amkan hag ur verb rez.

“*En iliz e tleomp tevel*” (GBAHE. p. 377). Verb rez *tevel* er pennanor ; skorverb : *dleout* er bongeavor o verkañ moz arwandel an endalc'h. Ar gudenn eo houmañ : ha spiriñ a ra ar c'hemm kemeradur a stader etre *dleout* e “*dleout kant euro*” hag e “*dleout tevel*” evit ma c'hallfemp ober anezhañ ur gwaradur ster ? Gant gerioù all : hag elfennet e vo ar frazenn o teskrivañ enni ur skorverb yevet ouzh ur verb rez pe daou verb rez, an eil (*tevel*) o vezañ klokaenn amkan egile (*e tleomp*) ? Ur gudenn furmel eo a ranker savlec'hiañ e stern ar moz arwandel end-eeun.

Ar gudenn-mañ a bleustr warni ivez gramadegourion ar galleg. “*Evit gramadegourion 'zo eo dav ober skorverboù mozelezh eus ar verboù dleout, gallout, a-wechoù mennout zoken, arveret en o sterioù kewer (endalc'h, gallusted/aotre, youl). Rak a-dreuz d'o arverioù e stader ur c'hembloc'hañ bras pe vrasoc'h e-barzh ar strolloù kevreadurel a amparont¹.*” Un dezverk all evit an troadelloù verbel e ve neuze an diazalc'h kevreadurel stadet en unvez prezeg amparet gant ar c'houblad a gendalc'hfed da zeskrivañ evel verb rez-verb yevet ha pa ve e diouer nep gwaradur ster er verb yevet.

Hervez an aozerion a nac'h ober verboù yevet eus *devoir, pouvoir, vouloir*, e ve merk ar c'hembloc'hañ kevreadurel an dic'hallusted da

¹ “Pour certains grammairiens, il convient de considérer comme semi-auxiliaires de modalité les verbes *devoir, pouvoir*, parfois même *vouloir* employés dans leurs sens propres (obligation, possibilité/permission, volonté). Leur comportement syntaxique manifeste en effet, dans une certaine mesure, la coalescence du groupe ainsi formé” (D. DENIS, A. SANCIER-CHATEAU, *Grammaire du français*, L. de Poche, 1999, p. 401).

erlec'hiañ ur raganv ouzh ar verb rez yevet outañ ur skorverb : “*je vais me coucher*” ∅ “*j’y vais*” (daou verb rez, raganviñ gallus), “*je vais vous répondre*” ↪ “

*

j’y vais” (skorverb + verb rez, raganviñ dic'hallus) ; heñvel dra e brezhoneg er skouer-mañ : “*emaon o paouez debriñ*” ↪ “

*

emaon ouzh e baouez” ; dic'hallus ivez raganviñ ar verb rez en droadell ezkerzhel : “*paouez a ran a zebrñ*” ↪ “

*

paouez a ran anezhañ”. Hogen ar brezhoneg a hepkor peurliesañ raganviñ ar verboù : Gl. “*Aimeriez-vous lire ce livre ? — Je l’aimerais²*”, Br. “*Ha karout a rafec’h lenn al levr-se ? — “Karfen”* ; Gl. “*Êtes-vous en train de manger ? — Je le suis*”, Br. “*Hag o tebrñ emaoe’h — Emaon*” ; Gl. “*Mangez-vous du pain ? — Je le fais*”, Br. “*Ha debriñ bara a rit ? — Gran³*” .

An ilrez a stadomp e gwere ar gwaradur ster ne c'hell ket an elfenner-zh na oberreiz warnañ : un ilrez kevelep a rankomp savelañ etre al luniad verb rez-verb yevet (vr-vy) hag al luniad verb rez klokaenn-verb rez (vrk-vr). Direet e ve an argraf d'an dibab etre daou vod elfennañ : pe ober daou hennad kevreadurel eus an daou luniad, pe sellout al luniad vrk-vr evel derez mann al luniad vr-vy. Arver arstalek ar skorell *a* etre an daou verb (“*crediff a dleomp*”, Nl. n. 7 in GIBR. p. 619 ; “*ober a c’haller*”, “*mont a ran*”) a ve a-walc’h un arguzenn a-du gant ar mod-mañ diwezhañ.

TROADELLOU VERBEL ODEL

Tri od a ro tro da ober gant troadelloù verbel : an danod (rener gouzañvour), an treod (oberour ar verb rez zo gouzañvour ar skorverb), an erod (askenad eus an treod, ar galluster o kemer lec’h ar redi). Skouerioù :

² O lezel a-gostez ar respontoù kaozeek : Gl. “*Oui*”, h.a., Br. “*Ya*”, h.a. Diwar vont, eus gallusted ar raganviñ er respont *je l’aimerais* e rankfed dezren n’eus eno troadell verbel ebet hag ez eo *lire ce livre* klokaenn amkan *aimeriez-vous*.

³ Notomp e responder ivez dre adkemer pennanor *bout* skorverb, da skouer er c’hendiviz-mañ meneget gant F. KERVELLA : “*Bez’ e vo glav a-raok an noz. — Bez’ a-walc’h*” (YBRB. p. 248).

TROADELLOU DANODEL

~ 1. “*Bout martiret eu à preder « c'est être martyrisée qu'elle veut »*” (B. n. 146, in GIBR. p. 240). 2. “*Kavet eo e votoù gant ar paotr*” (GBAHE. p. 139). 3. “*Ar pedennoù a vez kanet e proesion ar Rozera*” (RS. p. 213, in GIBR. p. 243). 4. “*An evned zou spontet*” (EST- p. 10, *id.* p. 242). 5. “*... perak ez euz bet savet Urzhoù leanezed*” (SKRS. p. 162, *id.* p. 241). 6. “*Du-se ez euz savet ur pont [...]*” (MBR. p. 234, *ibid.*). Un nebeut evezhiadennoù zo d'ober :

— gwaret e vez ster *bout* arveret evel skorverb ;

— holl orioù hag anorioù *bout* a arverer da verkañ an danod ; angeriet e c'hell bezañ *bout* : “*Debret ganin va lein*” (= *o vezañ bet debret ganin...*) ;

— en ul lavarenn a furm danodel e c'hoarvez da ster *bout* bezañ diwaret, ar gouzañv o steuziañ e gounid ar stad disoc'het eus an ober ; er skouer 4 a-zioc'h e c'hell zo *spontet* bezañ intentet pe evel un danod (zo skorverb, *spontet* verb rez en adanor), pe evel un ardaoliñ (*bout* aet da verb rez ereenn ha *spontet* da adanv gwereenn)¹ ;

— lavarennoù a seurt gant 5 ha 6 zo bepred amjestr da elfennañ, rak kemplezh eo arverioù ar bongeavor margediel *eus*, furm dic'hour na c'hell kaout nemet klokaennoù :

“*Du-se ez eus ur pont*” ; *ur pont* divoud amspis, klokaenn eeun (akuzativ).

“*Ur pont hon eus*” ; *ur pont* divoud amspis, klokaenn eeun (akuzativ), *hon klokaenn* dativ (ent frammadel : *hon eus* bongeavor kediel *devout*).

Pa 'z a ar margediel *eus* da skorverb e c'hoarvez gwaradurioù :

I. Degouezh kentañ, en troadelloù verbel o verkañ ar bremañ kent.

“*Ur pont hon eus savet*” ; notañ a reer ar gwaradur ster, boutin en degouezh : *eus* verb rez en devez un divoud amspis da glokaenn ; aet da skorverb, e lez gant ar verb rez *sevel* ar galloud da gaout ur glokaenn nemet e kendalc'h e levezon war houmañ dre rekizañ un divoud amspis.

“*Ar pont-se hon eus savet*” ; steuziet eo amañ al levezon a vane gant *eus* skorverb war glokaenn amkan ar verb rez, houmañ o verkañ un divoud spis : ouzhpenn ar gwaradur ster e notomp ur gwaradur arver.

Diwar vont, merkomp e tenn hevelep gwaradur arver da emastenn war glokaenn eeun *devout* verb rez : “*Ar gonnar am eus*” (Maodez GLANNDOUR, LLMM. niv. 85, 1961, p. 75, in SADED, Yad-3 / 16).

II. Eil degouezh : en troadelloù verbel o verkañ an danod.

¹ Sl. SADED, *id.*, Yad-9 / 11-14.

² Sl. SADED, *id.*, Yad-3 / 15-16.

“*Savet ez eus bet ur pont*”; kreñvoc'h e vez levezon *eus* skorverb war glokaenn amkan ar verb rez ha peurliesañ o devez ar yezherion diegi oc'h asantiñ d'ur gwaradur arver hag o lavarout : “*Savet eo bet ur pont.*” Aozerion 'zo koulskoude ne gilont ket rak trozañ ar pezh a varnont evel ur boaz yezhadurel ha n'eo ket evel ur reolenn c'hramadegel : “*Difraostet eo bet, mat pe fall, ur c'horn pe ur c'hornig eus e bark*” (Roparz HEMON, ABKE. niv. 115, 1968, p. 168), “*Dibabet eo bet gant ar skrivagner ur vojenn evit an div oberenn*” (Pierrette KERMOAL, *Preder* niv. 91, 1967, p. 5).

E lec'h all¹ e 'm eus bet tro da studiañ an degouezh er par gramadegel : ar bongevorded *eo*, benveg an ardaoliñ pa vez rez, a ya da skorverb en danod, e rener o verkañ ar gouzañvour : “*Barnet kriz ganit eo Taldir.*” Hogen pa verk ar gouzañvour un divoud amspis, ez eo ar boaz erlec'hiañ ar margediel *eus* ouzh ar c'hediel *eo* da skorverb, ar gouzañvour o vont neuze da glokaenn amkan : “*Digoret ez eus bet un ti.*” Seurt killevezon eus an divoud amspis war ar skorverb 'm eus kinniget envel *goudizhañ*. Merkomp ez eus ur barenn o reiñ lañs d'an kez *goudizhañ*, a zo diwaradur ster *bout* o paouez a vezañ skorverb evit bezañ verb rez en-dro. E se, “*Goulaouet ez eus tiez*” a c'haller intent e tri doare :

a) evel gwezhod bremañ kent, *goulaouet* o vezañ verb rez, *eus* skorverb en dic'hour, *tiez* klokaenn amkan (ar furmoù gourek keñverek o vezañ : “*Goulaouet 'm eus [an] tiez*”, h.a.),

b) evel danod bremañ, *goulaouet* verb rez, *eus* skorverb, *tiez* divoud amspis klokaenn amkan (= “*Tiez zo goulaouet [gant an heol]*”),

c) evel stad bremañ, *goulaouet* adanor adanvaet gwereenn, *eus* verb rez ereenn, *tiez* klokaenn amkan (= “*Tiez zo goulou warno*”)².

Devoudoù kemplezh ar re-se o c'houl un dibab aketus e savadur ar frazennoù hep doujañ da lakaat kemm diouzh an dro etre boazioù yezhadurel ha reolennoù gramadegel.

TROADELLOU TRODEL

En treod e verk ar skorverb ur rediañ (devoudañ, destrizhañ, gourc'hemenn), an eilodiñ merket gant ar verb rez oc'h amplegañ an ober merket gant ar skorverb. Daou skorverb a arverer : *lakaat*, *ober*.

“*An daou bouez pere a laca ar rodoù eus a vuhez an den da flach*” (RP. p. VI, in GIBR. p. 1710) ; “*lakaat ar Saozon da dec'het*” (MBR. p. 20, *ibid.*) ; “*... hon eus laqueat imprimañ meur a ouvraj all*” (RP. p. V, *id.* p. 1710). Goude ar skorverb

¹ Sl. KIS-554, La-11, p. 346 -347), n. 1.

² Sl. SADED, Yad-3 / 1-16, Yad-4 / 2-7, Yad-9 / 11-14.

lakaat e teu ar verb rez rageeun pe skorellet gant an araogenn *da*. Dibaregezh an treod eo ar vezañs, geriet pe get, etre an daou verb eus un arbezh gouzañvour d'ar skorverb (e rezh ur glokaenn amkan eeun) hag oberour d'ar verb rez.

“*Groa dezaff ... donet*” (B. n. 82, in GIBR. p. 2058) ; “*Maksim a reas e gas adarre d'ar prizon*” (ISV. p. 217, *ibid.*). Goude ar skorverb *ober* e teu ar verb rez rageeun. An arbezh, geriet pe get, gouzañvour d'ar skorverb hag oberour d'ar verb rez zo e rezh ur glokaenn amkan ameeun.

TROADELLOU ERODEL

Nes d'an treod emañ an erod¹, an diforc'h o vezañ en aoz an arbezh angorzhet gant an daou verb : en erod e verk ar skorverb ur gallusaat (*lakaat* araez e kerz), ar c'hentodiñ merket gant ar verb rez oc'h amplegañ an ober merket gant ar skorverb. Ar skorverboù zo geriennoù verbel : *reiñ tro*, *reiñ (an) tu*, h.a. pe verboù : *lezel*, *araezañ*, *kevaraezañ*, h.a.

“*Reiñ tro d'ar prizoniad da dec'hout*” ; “*an amzer vrav a ro dimp an tu da rouzañ*” ; “*va jederez a 'm c'hevaraez [...] da ober va c'hontoù*” (La-10, p. 259) ; “*ur pezh [...] a gevaraez [...] digeriñ an un hent da liested ar meoù*” (La-12, p. 87) ; “*lezel [ar beziad] da vezañ ar pezh ez eo*” (*id.*, p. 163).

Gramadegourion ar galleg a ra *périphrases de voix (troadelloù odel)* eus an troadelloù verbel treodel hag erodel, hag ivez *périphrases actancielles (troadelloù korzhel)* en askont eus ar c'horzhiañ a zo boutin etre ar skorverb hag ar verb rez. *Périphrase causative* a reont a du 'rall eus an droadell dreodel ha *périphrase tolérative* eus an droadell erodel³.

¹ Sl. KIS-470, La-10, p. 259, I C2a & n. 1.

² Sl. KIS-521, La-11, pp. 90-92.

³ D. DENIS, A. SANCIER-CHATEAU, *Grammaire du français, id.*, pp. 401-402.